

Maimonides' More Nebuchim *), zij wisten het niet. Groot is de zonde in Israël, en Gods straffen zijn nog goedertieren....

Zij trokken zich terug in hun huisjes en sloten die en stutten de muren met huisraad.

Het zou kunnen zijn, dat Jossel's Chassidisme of Dovidels moderniteit inderdaad oorzaak waren van de ellende, die over het stedeke Patoerska kwam, maar ik wil U nog een andere mogelijkheid verklappen. Deze:

Fedor Fedorowitch Abarow, een vroolijk onderofficier, had den vorigen avond in de herberg aan den boschrand goed gegeten, goed gedronken en kaart gespeeld met de boeren en de soldaten en de fortuin grooten, daadwerkelijken steun verleend. En het weinige geld van de vele arme lieden was tesamen tot een aanzienlijk sommetje geworden, dat de buidel van Fedor had doen zwellen en zwellen. Er was een oogenblik gekomen, dat de vroolijkheid der boeren en soldaten streed met minder genoegelijke gevoelens, toen hun het laatste geld ontvlood en op dit oogenblik, dat Fedor vreesde, wyl het werk van heel den avond teniet zou kunnen gaan door de boosaardigheid zijner gezellen, die hem de vruchten zijner slimheid misgunden, riep hij: „Nu zitten wij hier arme slokkers en hebben geen kopeke meer om brandewijn te koopen en ons hart vroolijk te maken. En de Joden achter hun deuren vreten zich vet en drinken en bespotten ons, arme drommels, die ons naakt laten plukken. Moesten we dat gebroed des duivels de pens niet opensnijden. om er ons bloed en bezit uit terug te persen.” — De stemming werd weer vroolijker. — „Die dieven drinken zelf den goeden brandewijn en de kinderen van den tsaar schenken ze water met gift.” — En Fedor Fedorowitch Abarow dempte met opstandigheid tegen de Joden de leemte, die zijn handigheid in de beurzen en hierdoor in 't gemoed der boeren had teweeggebracht. Vroolijker en vroolijker werd de stemming en toen de morgen kwam, waren het niet alleen de hanen, die kraaiden maar ook de boeren en de soldaten: Bloed van den dageraad, bloed der Joden en vooral geld, geld en goed en vrouwen.

Och, och, wat was Gods toorn ditmaal hevig en hoe zwaar lag Zijn hand over Zijn uitverkoren Volk. De meubeltjes voor de deuren opgestapeld, hielpen maar weinig en zolder en kelders waren even onveilig voor hen, die er zich teruggetrokken hadden als het kreupelhout van 't bosch om zich tegen beren te beschermen.

Er ontsnapten maar weinigen aan de vroolijke volkswoede. De kinderen van het cheder, de batlonim en bagoerim, de melamedim en de vrouwen, de kooplui en de makelaars werden vermoord en als vodden verscheurd. Men rukte zuigelingen bij de beentjes uiteen, men verkrachtte meisjes en gehuwde vrouwen, men rukte ouden de baard uit en vermoordde kinderen in tegenwoordigheid van ouders en ouders in die van kinderen en

*) In 't Oosten verboden werk van den Godsdienstwijsgeer: Gids der Verdwaalden.